Gekozen optie en wijze van inspiratie

Ik heb gekozen voor kunst als inspiratievorm. *Muziek en andere kunstvormen vormen een bron van inspiratie voor het bedenken van unieke en meeslepende verhalen.* In dit geval voor een schilderij van Gerard Nizet dat bij ons thuis hangt.

Gerard is een kunstenaar, vooral kunstschilder en een goede kennis van ons. Hij heeft jarenlang in Roermond gewoond en is eind 2023 geëmigreerd naar Portugal. Uit het deel van zijn boedel dat hij heeft achtergelaten hebben wij naast dit schilderij ook een bijna 100 jaar oude hutkist van hem gekregen; deze speelt ook een rol in het verhaal. Hij is in de zomers van 2024 en 2025 voor een maand terug naar Roermond gekomen om oude vrienden, bekenden en locaties te bezoeken; ook dat heb ik in het verhaal verwerkt. Gerard is een wielerliefhebber en daarom heb ik zijn naam in het verhaal veranderd in Matthieu Course – Matthieu naar de bekende Nederlandse wielrenner Matthieu van der Poel en Course als in koersen, fietsen. De naam Ivo Quast is gekozen omdat ik bij het als schrijver juist de naam van kwast (van een schilder) wel leuk vond, maar dan als Quast, ik koos voor Ivo, omdat de initialen van Ivo Quast dan I.Q. zijn; dan vond ik wel quant.

De man met de pet op de voorgrond speelt uiteraard een rol in het verhaal. Op het schilderij is op de achtergrond het Achterhuis te zien, gelegen in de Voorstad St. Jacob. Hierin is een galerie gevestigd. Die werkelijkheid komt terug in het verhaal. Ervoor staat in werkelijkheid een bankje, op het schilderij overigens niet. Op dat bankje schreef ik op 18 maart 2023 onder een blauwe lucht met witte wolken en een stralende zon een van mijn eerste gedichten voor mijn vriendin. Ik dichtte toen net een half jaar. Dit gedicht heb ik voorgedragen in de Dominicanenkerk in Maastricht vooruitlopend op de Nacht van de Poëzie, deze voordracht is nog steeds te vinden op YouTube, vandaar dat ik het aangedurfd heb om het gedicht integraal in het verhaal op te nemen. Ik vond het ook wel passend bij de verdwenen vrouw in het verhaal. Het gedicht heet *Het luikje in mijn leven.* Vandaar ook dat een raam een rol

speelt in het verhaal en later ook een luikje. Ik realiseer me dat het ongebruikelijk is om poëzie in proza te verwerken, maar het leek me leuk om te doen. Het personage Marianne in het verhaal is in werkelijkheid een goede vriendin van zowel Gerard als mij. In het verhaal heeft ze kunstgeschiedenis gestudeerd en is ze redacteur. In werkelijkheid schrijft ze korte verhalen, gedichten en achtergrondartikelen, in het verleden ook voor de Stichting Ruimte in Roermond. Ik heb haar in het verhaal alleen een andere achternaam gegeven.

En waarom dan dit schilderij. Omdat het voor mij een mooie herinnering vormt en ik deze een nog mooier randje kan geven door het als inspiratie voor een verhaal te laten dienen, net als het gedicht. Dat is een manier waarop ik graag met herinneringen omga. Je maakt ze zelf. En herleeft ze als het kan.

Synopsis – De schaduw onder de lantaarn

Wanneer schrijver Ivo Quast een geheimzinnig schilderij ontvangt van zijn oude vriend Matthieu Course, begint een keten van gebeurtenissen die het verleden van Roermond en deels dat van Matthieu's eigen familie onthult. Het schilderij toont het plein van Voorstad St. Jacob, maar bevat iets dat er niet lijkt te horen: een schaduw in het raam onder een oude lantaarn. Geleid door herinnering, archiefstukken en een stem uit het verleden, ontdekt Ivo dat het schilderij meer bevat dan verf en doek – het is een venster naar een verdrongen waarheid. Samen met kunsthistorica Marianne van Lieshout ontrafelt Ivo het verhaal van Maria Catharina Hendriks, een vrouw die in 1886 verdween. Hun zoektocht brengt hen in conflict met Luca Reinders, galeriehouder en afstammeling van de vermoedelijke dader. Wanneer het schilderij wordt tentoongesteld, breekt het zwijgen. De vrouw in het raam krijgt eindelijk een stem – en het stadje een geweten.

Onderstaand resultaat bevat 3.584 woorden. Of het Meesterproef-waardig is weet ik niet, maar ik vond het erg leuk om te doen. Ik vind dialoog nog steeds lastig.

De schaduw onder de lantaarn

Op het schilderij stond een vrouw die nooit had bestaan, en toch verdween ze ooit. Ivo Quast draaide zich traag om. In de deuropening stond Matthieu Course, zijn hoed op, de kraag van zijn linnen hemd open, bruingebrande handen losjes in de zakken. Hij had dezelfde zachte glimlach als altijd, alsof niets zo moeilijk moest zijn als het was. Ze hadden elkaar gisteren voor het eerst na bijna een jaar gesproken op het terras bij het Munsterplein, met te veel mensen om zich heen, en te weinig woorden tussen hen in.
'Voor jou,' had Matthieu gezegd. 'Als jij het durft.'
'Wat?' Ivo had het voorzichtig aangenomen, alsof hij bang was iets ouds te breken.
'Hang het op. Deze zomer, in de galerie. Laat haar maar kijken.'
Ivo had het doek in eerste instantie niet eens echt bekeken. Het zat in bruin papier gewikkeld, alsof het een aankoop uit een vergeten kunstwinkel betrof, maar toen hij het voorzichtig uitpakte en tegen de muur zette, voelde hij iets als een rilling langs zijn rug lopen. Voorstad St. Jacob, net als vroeger. Het plein, de jeu de boules-baan, de gevels met geknakte ruggen — en helemaal achteraan het witte gebouw dat men nog altijd 'het Achterhuis' noemde, met zijn gesloten ramen en lichte verzakking links. Matthieu had het geschilderd in een week waarin hij last had van lichte waanvoorstellingen. In de nachten bezoeken oude overleden familieleden me. Ze zeggen wat ik moet schilderen. Zijn penseelstreken lieten een tijd zien waarin herinnering vaak een vluchtroute was. In de voorgrond een vrouw met een mand, het hoofd gebogen onder een kanten kapje. Op de voorgrond een man met een pet, enkele tanden ontbraken in zijn gebit. En rechts, bij de oude gaslantaarn, een schaduw. Iets dat er niet hoorde, en toch al honderd jaar op zijn plek stond. Ivo hield zijn hoofd schuin. Het was net alsof… nee. Onzin. Zijn vingers gleden over het passe-partout. De lijst was nieuw, van mat aluminium, vermoedelijk door Matthieu zelf aangebracht. Geen signatuur zichtbaar, alleen een jaartal achterop: 2010. Matthieu was weer even in de stad. Voor de expositie. De jaarlijkse pelgrimstocht naar de plek

die hij ooit voorgoed had verlaten — of dat dacht hij toen. Die nacht droomde Ivo van het plein. In zijn droom was het leeg, tot de vrouw onder de lantaarn haar hoofd optilde. Ze had geen gezicht, slechts een vlak van licht. Maar ze keek.

‘Je ziet wat je wilt zien,’ mompelde hij de volgende ochtend terwijl hij koffie zette. De geur van oude boeken en vergeeld papier vulde zijn woonkamer zoals altijd. De inrichting was een verzameling herinneringen, precies zoals Ivo het wilde. Precies zoals hij leefde, reisde en liefhad. Hij haalde een ander schilderij van de muur boven het Indische kastje en gaf de spijker aan de muur zijn nieuwe aanwinst. Buiten speelden twee kinderen tussen de geparkeerde fietsen. De fontein klaterde. De galerie, het Achterhuis, zat sinds een paar jaar in handen van Luca Reinders. Ivo kende hem nauwelijks. Een man van witte overhemden, scherpe lijnen, en gladde formuleringen in zijn eigen kunstmagazine *De Parel van Roermond.* Ivo pakte zijn notitieboekje. *Schaduw is geen toeval. Kijk later bij lichtval.*
Die middag liep hij naar de galerie. Het rook er naar verse verf en vernis. De witte muren waren kaal, behalve waar een tijdelijke tentoonstelling over ‘de Roermondse school’ werd opgebouwd: affiches, krijttekeningen, zelfs een bouwtekening van het klooster. Luca stond bij de balie, in gesprek met een man in pak. Toen hij Ivo zag, glimlachte hij vriendelijk.
‘Meneer Quast. Wat een verrassing.’
‘Matthieu Course vroeg me iets af te geven.’ Ivo tilde het schilderij iets omhoog.
Luca’s ogen veranderden van toon. Zijn glimlach bleef, maar zijn hand bewoog net iets te traag om het aan te nemen.
‘Dat is... onverwacht. Ik was in de veronderstelling dat dat werk... verdwenen was.’
‘Kennelijk niet.’ Ivo wilde het neerzetten, maar Luca gebaarde naar een afgesloten ruimte.
‘Ik weet niet of dat… geschikt is voor de expositie. De sfeer is vrij... luchtig dit jaar.’
‘Hij wilde dat het hier kwam te hangen. Specifiek dit werk. Hij noemde zelfs het seizoen: deze zomer.’
Luca keek hem aan. Een fractie langer dan normaal.
‘En jij? Wil jij dat ook?’
Ivo aarzelde. ‘Ik ben benieuwd naar de ontvangst van deze moderne Parel uit de stad die normaliter doordrenkt is van het beschermen van haar oude geschiedenis door samen te onthouden en te vertellen’.
Luca glimlachte weer. ‘Soms is vergeten ook een vorm van bescherming, meneer Quast. U weet dat U daarmee moet oppassen, toch?’
De woorden bleven hangen. Als vocht in de stenen.
‘Een echte Course kunt u moeilijk weigeren. Ik sta erop dat dit een plek krijgt in de expositie. Ik breng u het schilderij begin volgende maand, enkele dagen voordat u opent.’

Thuis haalde Ivo de hutkist uit de kelder. Hij had die jaren geleden van Matthieu gekregen toen deze definitief naar Portugal verhuisde en een halve opslag in de stad leeg moest. De kist had hij nooit helemaal leeggehaald. Bovenop lagen wat schetsboeken, een oude kaart van Roermond, vergeelde foto's. En daaronder: een bundel papieren, samengebonden met touw. Ivo vouwde een papier open. Perkament bijna, het was geen brief maar eigenlijk niet meer dan een notitie. *Ik heb het gezien. Onder de brug. Ze heeft niet geschreeuwd. De man droeg een sleutelbos. Hij keek niet om toen hij het plein opliep in de richting van de fundamenten van de oude Jacobuskapel.* Ivo voelde zijn ademhaling versnellen. Onder de brug. De brug naar het Achterhuis. Het plein. De plek op het schilderij. Hij liep naar het raam, keek naar buiten. De avond viel. Een straatlantaarn sprong aan, precies op de plek waar de schaduw had gezeten. En voor een seconde, heel even maar, leek het alsof iemand terugkeek.

Matthieu reageerde pas na vier dagen op Ivo’s mail. Het bericht bestond uit één regel:
Kijk in het licht dat niet zichtbaar is. — M.C. Ivo had geen UV-lamp. Hij had er ook geen nodig, vond hij. Wat hij gelezen tussen de documenten was echt. Wat hij zag op het schilderij was echt. Het was zijn twijfel die kunstmatig was. Hij bladerde weer door de documenten uit de hutkist. De bundel bevatte vergeelde schetsen van het plein, met aantekeningen in een vrouwelijke hand. Eén ervan trok zijn aandacht: een eenvoudige lijntekening van het Achterhuis, met de datum 27 juli 1886 en de woorden:

Ik ben er nog. Hij vouwde het papier op en stopte het in zijn jaszak. Zijn iPhone trilde. Bericht van Marianne. *14:30, in Akcros park. De bankjes staan er eindelijk.*

Marianne van Lieshout had kunstgeschiedenis gestudeerd in Utrecht, was jarenlang redacteur geweest bij Zuiderlicht, en gaf nu les aan de Volksuniversiteit. Ze kende Ivo via zijn bescheiden dichtbundel uit 2017, die hij allang vergeten was. Zij niet.
‘Je ziet dingen die je niet uitspreekt,’ had ze ooit tegen hem gezegd. ‘Dat is je kracht. En je zwakte.’
Ze droeg een donkergroene jas, haar haren in een losse wrong, en rook licht naar viooltjes en leer toen ze hem begroette.
‘Dus,’ zei ze terwijl ze op haar rugtas klopte. ‘Een schilderij dat fluistert?’
‘Ik denk dat het schreeuwt,’ zei Ivo.
Ze liepen samen naar het plein. De lucht was grijs, stilstaand. Aan de overkant van het water sloeg de torenklok vier keer. Ze staken de Roer over en liepen naar de bibliotheek. Daar zette Ivo het schilderij op de grond, tegen de muur. Marianne haalde een compacte lamp uit haar tas. Ze klikte hem aan, en bewoog langzaam over het doek. De kleuren veranderden nauwelijks. Maar toen het licht de hoek bij de lantaarn bereikte, hield ze haar hand stil.
‘Daar,’ fluisterde ze. ‘Zie je het?’
Ivo boog voorover. Het was vaag, maar als je goed keek had het iets menselijks. Alsof iemand net achter het glas stond. Een glimp, gevangen in het moment dat de kwast het doek raakte.
‘Ze heeft iets in haar hand,’ zei Marianne zacht. ‘Of niet?’
Ivo knikte. Hij wist niet waarom. Schrijven was zijn kunstvorm.
Ivo boog zich dichter naar het doek, naar de man met de pet in de voorgrond.
‘Zijn gezicht is scheef geschilderd,’ fluisterde hij. ‘Alsof hij niet volledig mocht bestaan.’
Marianne knikte langzaam. ‘Er ontbreken tanden. En zie je dat?’ Ze wees naar zijn hand. ‘Een sleutelring. Of iets wat erop lijkt.’
Ivo slikte.

‘Denk je dat het echt iets betekent?’ vroeg hij later, terwijl ze op het terras bij Toff koffie dronken. De bomen ritselden als beschuldigingen in de wind.
‘Er zijn twee mogelijkheden,’ zei Marianne. ‘Ofwel Matthieu heeft bewust of onbewust een verborgen element in het schilderij aangebracht, geïnspireerd door iets wat hij zelf waarnam of voelde of misschien zie jij iets dat voor hem nooit scherp genoeg werd. Dat maakt het niet minder echt.’ Ze wachtte even, en voegde eraan toe: ‘De derde optie is dat je jezelf verliest in herinnering. Maar dat is de enige waar ik je niet bij kan helpen.’ Ivo vertelde haar over de brief. Over het citaat. De man met de sleutelbos. De brug. En over Luca’s reactie. Ze luisterde, leunde iets voorover, en tikte met haar vinger op de rand van haar koffiekopje. ‘Die naam komt me bekend voor. Reinders.’
‘Hij is galeriehouder. Sinds een paar jaar. Kwam terug uit Maastricht met investeerders, geloof ik. Strak pak, goed geluidsplan, charmant in vergaderingen.’
‘Reinders…’ herhaalde ze. ‘Mijn grootvader noemde die naam ooit. Iets met een notariskantoor. En een conflict over grond. Maar dat is oud. Eeuwig oud.’
Ivo dacht aan de sleutelbos. Aan de notitie uit de hutkist. En aan het gezicht dat geen gezicht was.
‘Wat als hij iets verbergt?’
‘Iedereen verbergt iets,’ zei Marianne. ‘De vraag is: wie wil je worden als het zichtbaar wordt?’

De volgende ochtend was het schilderij verdwenen. Hij vond de lijst nog, leeg, tegen de muur. Geen braaksporen. De voordeur gesloten. Alleen een kaartje op de vloer, met gestempelde letters:
‘Sommige vensters blijven beter gesloten.’
Hij belde Matthieu. Voicemail. Hij belde Marianne. Ze nam niet op. Ivo stond in zijn woonkamer, keek naar het lege vlak aan de muur. En iets in hem, iets waarvan hij dacht dat hij het voorgoed had begraven, begon te bewegen. ’s Avonds liep hij door Voorstad St. Jacob. Het plein was stil. De jeu de boules baan verlaten. Op het bankje zat een oude vrouw met een wandelstok. Ze keek op toen hij passeerde, knikte langzaam. Haar ogen bleven net iets te lang hangen op de gevel van het Achterhuis.

Ivo draaide zich om. De ramen waren donker. Maar in één ervan, het raam onder de lantaarn, scheen het licht te weerkaatsen in een flauwe boog. Hij liep verder, zijn schaduw strekte zich lang uit voor hem uit, en ergens achter hem viel een luikje dicht. Of op zijn plaats.

Ze hadden afgesproken in de galerie, twee dagen voor de opening van de zomertentoonstelling. Marianne had via een omweg geregeld dat Ivo de ruimte nog even mocht inzien, onder het mom van tekstbijdragen voor het tentoonstellingsboekje. De galerieruimte rook naar verf, linoleum en schijnbare rust. De muren waren leeg op een paar haakjes na. Ivo voelde het meteen: het schilderij was hier, ergens. Maar het had geen haakje. Nog niet. Luca stond bij het raam, gebogen over een lijst met namen. Hij droeg een beige colbert, wit overhemd, geen das.
'Ah,' zei hij zonder op te kijken. 'Onze chroniqueur.'
Ze stonden een moment stil. Marianne liep zwijgend langs de achterwand, bekeek een affiche met oude schetsen van Roermondse gebouwen.
'Het is gelukt' zei Marianne.
Ivo wist niet wat ze bedoelde. Nog niet. Luca draaide zich naar Ivo. Zijn blik was rustig.
'Geschiedenis is een kwestie van dosering. Te veel, en mensen haken af. Te weinig, en ze vergeten.'
'En als geschiedenis iemand is?' vroeg Ivo. 'Een gezicht. Iets wat nooit gezien mocht worden?'
Luca's mondhoeken trilden bijna onmerkbaar.
'Dan,' zei hij, 'heb je een probleem. Of een kunstwerk.'
Later, op het terras aan de Roerkade, vroeg Marianne: 'Waarom laat je hem met je praten alsof jij de indringer bent?'
Ivo keek naar zijn handen, de rimpels in zijn knokkels, het krampachtig gesloten notitieboekje op tafel.
'Omdat ik weet dat hij liegt. En omdat ik wil horen waarom.'
Ze zwegen even.
'Hij heeft iets te verliezen,' zei Marianne zacht.
Ze dronk haar thee, traag.
'Er is iets met dat schilderij. En met dat plein. Hij is bang dat jij het begrijpt.'

Die avond keerde Matthieu onverwacht terug. Hij belde niet. Hij stond gewoon voor de deur. Zijn donkere jas stak af zijn spierwitte baard, zijn ogen als altijd alert op zijn omgeving.
'Ik kreeg berichten,' zei hij. 'Van Luca. Van mensen. Je had beter moeten opletten.'
'Wat heb je me gestuurd?' vroeg Ivo.
Matthieu liep langs hem heen, het huis in, alsof hij de muren nog kende. Hij bleef staan bij de lege plek waar het schilderij had gestaan.
'Je weet wat je zag. En dat is genoeg.'
'Zij is echt, hè?'
Matthieu antwoordde niet meteen. Hij ging zitten op de rand van de stoel bij het raam, vouwde zijn handen tussen zijn knieën. Hij leek kleiner dan voorheen. Zijn stem was schor.
'Het gezicht. Het was een oefening in transparantie. Ik schilderde het plein, en toen… was ze er.'
'Wie is ze?'
'Misschien iemand die keek. Misschien iemand die gezien wilde worden. Ik weet het niet. Maar ik voelde haar.'
Ivo knikte. 'En de man op de voorgrond? Met die pet, die oren…'
Matthieu keek op. Zijn blik gleed langzaam van Ivo naar het raam.
'Louis Reinders. Mijn overgrootvader heeft hem nog gekend. Vier tanden kwijt aan een ruzie in herberg *In de Hertzhorn*, ergens rond 1880. Hij zei nooit veel. Maar als hij keek, dan wist je dat je iets verborgen hield.'
'Luca's voorouder?'
'Waarschijnlijk.'
'Was hij…'
'Niemand weet het zeker. Alleen dat hij later portier werd bij het notariskantoor. Sleutels, ja. Altijd aan zijn riem. En altijd op tijd.'

Ivo voelde hoe de lucht veranderde. Alsof iets ouds zich als getuige tussen hen in mengde.

Tijdens Fêtes des Arts kleurde het plein als een fresco in beweging. Kraampjes, kinderen met ijsjes, schildersezels, gebloemde jurken en rieten hoeden. De fontein klaterde tussen gesprekken en boven alles klonk het geluid van ijzer op ijzer, jeu de boules. De galerie hield open huis. Witte wijn, heerlijk geurende saté, glimlachende mensen die genoten van de vroege zomer op Pinkstermaandag. Ivo voelde zich als een draad tussen twee muren: gespannen, nauwelijks zichtbaar, maar onmisbaar voor het geheel. Marianne stond bij een sokkel met een bronzen vrouwenhand. Ze droeg een lichte blouse en donkere lippenstift. Haar ogen vonden de zijne en knikten onmerkbaar. Matthieu had het schilderij meegenomen in een anonieme kist. Het stond achterin, gedraaid naar de muur. Op het afgesproken moment draaide hij het om. Luca's hart sloeg onregelmatig toen hij het zag. Het was veranderd.
Het licht was anders. Er lag iets overheen, alsof het doek zelf ademde.
'We gaan het tonen,' fluisterde Marianne. Ze haalde een kleine UV-lamp uit haar tas, onopvallend. 'Nu. Hier. Geen woorden.'
Toen het UV-licht het doek bereikte, kwam de vrouw in het raam naar voren als een bloesem in mist. Niet fel, niet uitgesproken, maar zichtbaar. Eén hand op het glas. Eén schouder zichtbaar. En ogen — onuitsprekelijk aanwezig.
'Dat is… haar,' zei de vrouw met de zilveren speld op haar jas. Haar stem beefde. Ze had wit haar en droeg een hooggesloten kanten blouse. Haar stem trilde.
'Dat is haar, mijn oudtante Maria.' Marianne legde een hand op haar arm.
'Ze is… verdwenen,' fluisterde de vrouw. 'Maria Catharina Hendriks.
Ze keek Ivo aan. 'We mochten haar naam niet noemen. Maar ze was er wel. Altijd aan dat raam. Alsof ze wachtte tot iemand naar haar keek. Ze is verdwenen in 1886. Onder de brug hier om de hoek. Mijn moeder zei altijd dat ze te veel had gezien. We mochten het nooit zeggen.'
Luca stond in de deuropening. Hij keek niet naar het schilderij. Alleen naar Ivo. Achter hen klonk geroezemoes.
'De politie zal zo hier zijn Luca.' Ivo maakte hem duidelijk waarom. Luca's naam was gevallen in een oud rapport over verdwenen erfstukken, onduidelijke overdrachten, verdwenen archiefdozen.
'De documenten die ik gezien heb en de informatie van Matthieu doen de rest van het werk.' Luca's gezicht verstrakte. Voor het eerst brak zijn masker. Luca had niets meer gezegd toen ze hem meenamen. Een blik naar het doek. Misschien was het zwijgen hem met de kunst meegegeven, als een onuitgesproken erfstuk. Sommige families erfden bezittingen. Andere erfden stilte. En ergens daarbuiten, in de zomeravond, zong een merel zoals hij dat altijd had gedaan. Alsof alles al geschreven stond.

Ivo zat die avond aan zijn bureau, het schilderij tegen de muur geleund alsof het iets uit wilde leggen. Hij had het teruggekregen. Officieel was het bewijs niet voldoende om Luca iets aan te rekenen. Maar er waren vragen gekomen. Over archieven, over verdwenen werken uit familiebezit. En over het notariskantoor van Reinders & Zonen, dat in de jaren '30 plots verhuisde naar Maastricht, zonder overdrachtsregisters. De galerie had een nieuwe eigenaar gekregen. Luca's naam stond nergens meer op het raam. Alleen de klank bleef achter in de stad. Ivo hoorde hem soms nog in zijn eigen hoofd, als een echo bij het openen van een luik. Het plein lag stil die avond. De kinderen waren naar bed. Alleen het zachte tikkende geluid van een fietsbel in de verte herinnerde eraan dat de wereld bleef bewegen. Ivo pakte zijn pen, vouwde een bladzijde open, en schreef. De woorden kwamen traag. Alsof ze tastten in het donker naar iets wat lang begraven was geweest. Hij schreef omdat de stilte anders zou overwinnen. Om ruimte te geven aan wat nooit uitgesproken werd. En omdat zij, die vrouw in het raam, eindelijk een stem had gekregen.

De opening van de tentoonstelling werd verplaatst naar het eerste weekend van september. Het schilderij kreeg een plek bij de ingang, onder de originele gaslantaarn die ooit aan het plein had gehangen en nu aan het plafond hing — als een herinnering die in het licht mocht blijven. Mensen

kwamen. Sommigen zwegen. Sommigen vroegen of het gezicht in het raam werkelijk zichtbaar was geweest. Marianne glimlachte dan slechts.
‘U moet kijken zoals u nog niet eerder keek,’ zei ze.
Een oude man bleef tien minuten staan. Keek. Knikte langzaam. En liep weg zonder iets te zeggen.
Op het plein stond Ivo voor een kleine groep. De lucht was koel, de bladeren ritselden met de eerste geur van herfst. Matthieu was terug naar Portugal. De vrouw met de kanten blouse zat op de voorste bank, haar handen gevouwen in haar schoot. Marianne stond achteraan. Naast haar de vrouw waarvoor hij schreef, haar ogen op Ivo gericht. Ivo haalde diep adem. Onder de blauwe lucht en de witte wolken strooide hij de woorden uit zijn schrift in de stroom van de lentelucht.

Het luikje in mijn leven

Ik sta voor het raam
Kijkend naar buiten
Zonder mensen
Alleen de tijd gaat voorbij

De stad leeft ieder uur
Mijn blik omhoog
Daar ergens zal iets zijn
Mystiek gaat niet over

Ik voel dat je er bent
Verbonden geluk
Vind balans
Ik wil je weegschaal zijn

Je kijkt door het luikje in mijn leven
Maakt een nieuwe primavera
Maar ik zie jou net zo goed
Samen zweven door de seizoenen

Tot de tijd van ons is
En we iedere avond
Samen. Thuis
De luikjes dichtmaken

Het vertrouwen
Dat de volgende ochtend
De reis samen verder gaat
Naar een nieuwe stad
Waar we samen uit het raam kijken

Die nacht droomde hij van het plein zoals het vroeger was. De straatstenen nog nat van de ochtend, de huizen scheef maar trots. En de vrouw in het raam, jong en zonder angst. Alsof ze eindelijk gezien werd.

Ivo werd wakker voor zonsopgang. De lucht was grijsblauw, stil. Hij liep naar het raam, keek uit over het plein. Op de bank zat niemand. De fontein stond stil. Maar de stilte was niet leeg. Het schilderij hing weer aan de muur. Als herinnering aan Matthieu, aan die zomer en aan wat er verborgen lag onder het raam en de verf. Hij wist nu wat het betekende. Sommigen zien alleen kleur en vorm. Anderen verstaan de kunst van het kijken. Van zíen. Zij zien wat niet is gezegd, wat verdrongen werd, wat zich toont als

het licht juist valt. Voor die mensen is kunst geen decoratie. Het is onthulling. En voor hen wordt elk beeld een plek. Een venster. Een stem voor wie geen naam kreeg. En een inspiratie voor het verhaal van morgen. Hij stond op, raakte met zijn vingertoppen het doek. Even maar.

Een week later bezocht Ivo de galerie. Hij had besloten dat het schilderij juist hier haar vaste plek moest krijgen. Aan de muur tegenover het raam waar het bankje buiten stond. Vandaag was de eerste dag van het schilderij aan de nieuwe muur. Hij glimlachte. Naast hem stond een meisje van een jaar of dertien. Ze hield haar hoofd schuin. Wreef met haar mouw over de lijst.
‘Ze kijkt terug, hè?’ vroeg ze.
Ivo knikte.
‘Soms wel,’ zei hij. ‘Als je durft te kijken.’
‘Is ze dood?’
Hij dacht even na.
‘Niet als jij haar nog ziet.’
Ivo draaide zich langzaam om en liep naar buiten, het plein op. Boven hem zweefden wolken, laag en zacht. En ergens achter het raam, daar waar het begon, werd het langzaam licht. En ergens, in de stilte achter glas, wachtte zij. Op iemand die durfde te kijken.